

RIIGIKOGU

IV koosseis.

V istungjärk.

100. koosolek.

25. novembril 1930.

Sisu:

1. Eesti Vabariigi 1930/31. a. kulude ja tulude lisaeelarve nr. 1 arvel eelkrediitide määramise seadus nr. 2 — II lugemisel.
2. Koosoleku lõpetamine ja järgmise koosoleku määramine.

Koosoleku avab teine abiesimees R. Penno kell 18.32 min.

Sekretäri kohal sekretäri esimene abi A. Tõllassepp.

1. Eesti Vabariigi 1930/31. a. kulude ja tulude lisaeelarve nr. 1 arvel eelkrediitide määramise seadus nr. 2 — II lugemisel.

Rahaasjanduse komisjoni laiendatud koosseisu aruandja J. Fuks.

(Pealkiri.)

E. Kink (stp): Valitsuse ja rahaasjanduse komisjoni poolt esitatud summa on liiga väike selleks, et kõigehädalisemalgi määral tööpuudust lahendada. Töötatöölise hulk on ette näha eeloleval talvel märksa suurem kui eelmisel. Kui eelmistel aastatel 50—60 miljonit senti on kulutatud hädaabitöödeks, siis võime kindlasti öelda, et eeloleval talvel palju rohkem tuleb kulutada, kui tahetakse sel määral töötuid tööle võtta nagu eelmisel. Kuid selle seaduseelnõu puhul ei ole teada, millal ja kui suurel määral kavatakse veel esitada nõudmisi krediitide peale. Juba praegu on registreeritud töötuid umbes 5 kuni 6 tuhande tööliste ümber. Kui ka nende hulgest peaksid välja langema ministereiumi eeskirjade kohaselt üksikud, nagu seda möödunud aastal tehti, jääks siiski järele hulk perekonnainimesi. Möödunud aastal Teedeministereiumi poolt korraldatud andmetest näeme, et komisjon määras üksikud III kategooriasse, nimetuse all „ei vaja hädaabitööd“. Neid oli 25% registreeritud töötatöölise üldarvust. Kui see 25% peaks välja langema, siis ministereiumi kontrollitud andmete kohaselt peaks 75% saama tööd, neid tuleks paigutada hädaabitöödele. Kuidas valitsus kavatses seda teha 23 miljoni sendiga — sellest ta vaikib! Ja kui mõeldakse pikemat aega läbi saada selle 20

miljoni sendiga, siis tööpoolest tuleb sarnane olukord, et need Vabariigi Valitsuse poolt tunnustatud hädaabitöölised ei saagi tööd, seda väikesetasulist ja rasket tööd. Mis kavatses valitsus siin ette võtta? Kas on ligemal ajal kavatsus suurendada seda krediiti? Kui seda krediiti nõutakse selleks, et töid alustada, ja pärastpoole täiendavalt juurde nõuda, siis on teine asi. Ma rõhutan, et Teedeministri poolt moodustatud komisjon vaatas läbi töötatöölise nimekirjad möödunud aastal ja leidis, et 75% registreeritud töötatöölisest on õigustatud tööd saama. Seega langeb ära etteheide, mida Riigikogus oleme kuulnud, nagu oleks suurem osa töötatöölisest sarnane element, kellele ei ole tarvis korraldada hädaabitöid.

Kuidas seda käesoleval aastal kavatakse teha, selles kogu küsimus seisab. Kui viimaks inimestel midagi üle ei jää, mingit pääseteed ei ole, siis ärge imestatagu, kui nad on sunnitud küsima: mis teha, kas minna Toompeale demonstratsiooniga, või midagi muud ette võtta. Need supiköögid, mis avada kavatakse, on küll rohkem demonstratsioon, kui tõsine häda parandamine. Kui antakse sellest ühisköögist laste toitu, siis — kuidas need väikesed lapsed sinna ühissöögimajja pääsevad? — Ema või keegi vanem inimene peab neid viima sinna. Talutada lapsi kolm korda päevas sinna ja tagasi, nii et lõpuks ema või toitja ei saagi enam muud teha. Mis ta ise sööb, millest korterit tasuda, nende asjade peale ei ole mõeldud.

Lõpuks kui arvatakse, et seltskondlikud organisatsioonid oma tegevusega kaasa aitaksid, siis see on eksitus. Meie praegused niinimetatud „heategelised organisatsioonid“ töötavad sel määral, mil määral riigikassast toetust saavad või paremal juhul, kasutavad eesõigust loteriide toimepanemiseks. Ja see on peaaegu nende ainukene tuluallikas, tehes sealjuures paralleelselt tööd meie omaavalitsustega ja seepärast ei ole kuigi suurt ja nimetamisväärt abi loota nende heategeliste seltside ja organisatsioonide tegevusest supiköökkide korraldamise juures. Veel halvem, neis linnades, kus lastekaitseühinguid, kes seni on teatud määral seda omaabitööd korraldanud, ei ole, kus ei ole toitlusepunkte j. n. e. korraldatud, seal oleksid ühisköökkide ja ühissupimajade organiseerimise ja asutamise kulud kallimad,

kui see asi seda vääriks, kui mõni 10.000 või 100.000 senti selle peale kulutatakse. Aga ka seda tuleks teisiti korraldada, kuid mitte sarnasel viisil, nagu praegune valitsuse või ministeeriumi kava seda ette näeb. Seda tuleks kindlasti nii korraldada, et temast tõesti kasu oleks, ja et see summa mitte organiseerimise kuludeks ei kaoks.

Nii et praegu on raske selle hädaabitööde summa kohta pikemalt sõna võtta seepärast, et ei ole absoluutselt teada, kui palju, missugust ja kui paljudele töötutele valitsus tahab tööd anda ning kui suures ulatuses ja millal valitsus kavatses esineda krediitnõudmisega hädaabitööde summa suurendamiseks.

Üks asi aga peaks Vabariigi Valitsusel küllalt selge olema, nimelt, et käesoleval aastal tööpuudus on palju ja palju suurem, kui see kunagi varem on olnud.

Pealkiri võetakse vastu.

(§ 1.)

L. Johanson (stp): Teen ettepaneku,

võtta § 2. Mitmesuguste tööde korraldamine Kr. 300.000.— ja § 3. Mitmesugused toetused Kr. 50.000.—, nii et kokku oleks Kr. 350.000.—

Ettenähtud krediitidist jätkuks vaevalt kuni uue istungjärguni. Kätte võiks võtta Pikalaenu Panga kuludest. 20 miljoniga läbi ei tule. Kahjuks ei ole valitsus praegu kohal. Oleks hea, kui ettepanekuid tehakse, et siis ka valitsus siin oleks, neid kuuleks

ja ütleks, kas ta vastu ei või tulla. Täna on Riigikogu juubeli koosolek, nimelt sajas koosolek. Kui vaatame seda koosolekute rägastikku, siis näeme, et selle aja jooksul ei ole antud laialistele rahvakihtidele midagi. Kõik riigi sissetulekud on läinud teiste kihtide toetamiseks, ja seadused, mis vastu võetud, on sihitud rohkem rahva vastu, kui rahva elu tarviduste korraldamiseks. Siin on võimalus natukegi suurt puudust vähendada, ja Riigikogu peaks seda tegema ning minu paranduse vastu võtma.

Aruandja J. Fuks (lõpusõna): Rkl. härra Johanson'i ettepanek oli ka rahaasjanduse komisjonis kaalumisel, kuid rahaasjanduse komisjon ei saanud ühineda härra Johanson'i poolt tehtud ettepanekuga, seepärast ei saa ka mina aruandjana selle ettepanekuga ühineda.

L. Johanson'i ettepanek lükkatakse tagasi 38 häälega 31 hääle pooltolemisel.

§ 1—3 võetakse vastu.

Juhataja: Seaduseelnõu II lugemine on lõpetatud.

2. Koosoleku lõpetamine ja järgmise koosoleku määramine.

L. Johanson'i (stp) ettepanekul otsustatakse lõpetada käesolev koosolek ja pidada järgmine koosolek 15 min. pärast käesoleva koosoleku lõppu. (Päevakord vaata otsuste protokoll nr. 100, lisa nr. 4.)

Juhataja: Lõpetan koosoleku.

Koosolek lõpeb kell 18.50 min.

Õige.

Kinnitan.

Koosoleku sekretär (allkiri).

Koosoleku juhataja (allkiri).